

Finansdepartementet

Ökad och rättvis tillgång till data – kompletterande bestämmelser till EU:s dataförordning (SOU 2025:118), Fi2025/02353

Pensionsmyndigheten lämnar följande synpunkter på de delar av förslagen som berör myndighetens verksamhet.

7.5.1 Exceptionellt behov av data för att hantera ett allmänt nödläge

Utredningen konstaterar att det i svensk rätt inte finns någon generell möjlighet att utlysa nödlägen som motsvarar utlysning av allmänna nödlägen i dataförordningen. Utifrån nationell rätt innebär det att om det uppstår en allvarlig situation där en myndighet har en författningsenlig skyldighet att vidta åtgärder och behöver data för detta, måste myndigheten i ett första läge avgöra om den situation som har uppstått kan anses vara ett allmänt nödläge enligt förordningen. Myndigheten måste sedan också bedöma om det allmänna nödläget har fastställts, med utgångspunkt i den eller de författningar som ger stöd för att fatta beslut om att vidta åtgärder vid allvarliga situationer av olika slag. Ett beslut kan enligt utredningens uppfattning leda till att kravet på fastställande av ett allmänt nödläge är uppfyllt och anses ge uttryck för att det råder ett allmänt nödläge i dataförordningens mening.

Utifrån att kriser kan variera i omfattning och art kan förekomsten av formella beslut om att ett offentligt organ vidtar en åtgärd skilja sig åt. Pensionsmyndigheten anser att det ytterligare bör belysas hur tillämpningen kan se ut i praktiken för de olika sektorerna för att bedöma om och hur ett allmänt nödläge kan anses fastställt i enlighet med förordningen. Lämpligen inom ramen för det uppdrag som kommer ges till Myndigheten för civilt försvar (se nedan).

7.11.4 Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att ge stöd till offentliga organ

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på åtgärder för att möjliggöra att offentliga organ kan ta emot data vid exceptionella behov. Det är välkommet att Myndigheten för civilt försvar (tidigare Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) ges i uppdrag att tydliggöra tillämpningen av kapitel V i dataförordningen samt att stödmaterial tas fram. Ett sådant material kan bl.a. underlätta för myndigheter och andra offentliga organ att identifiera vilka datahållare som finns och vilken typ av data som respektive aktör kan ha behov av vid allmänna nödlägen. På motsvarande vis kan det även finnas ett behov av att tydliggöra tillämpningen samt ge stöd kopplat till den andra situationen som regleras i dataförordningen, dvs. när offentliga organ kan anses ha ett exceptionellt behov av data för att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter av allmänt intresse.

7.11.5 Uppdrag till sektorsansvariga beredskapsmyndigheter

Utredningen föreslår att de sektorsansvariga beredskapsmyndigheterna ska ges ett tidsbegränsat uppdrag (ett år) att kartlägga tekniska och organisatoriska förutsättningar inom respektive beredskapssektor att begära, ta emot och använda data vid allmänt nödläge enligt kapitel V i dataförordningen. Om förutsättningarna kan förbättras ska de sektorsansvariga myndigheterna lämna förslag till åtgärder som kan vidtas. Utöver de 46 centrala myndigheter som är beredskapsmyndigheter är även de 21 länsstyrelserna det. Länsstyrelserna har det geografiska områdesansvaret i krisberedskapssystemet på regional nivå och kommunerna på lokal nivå. Enligt definitionen i dataförordningen är statliga, regionala och kommunala myndigheter offentliga organ. Det bör övervägas om någon eller några länsstyrelser får motsvarande uppdrag som de sektorsansvariga myndigheterna då även de regionala och lokala myndigheterna omfattas av förordningens tillämpningsområde och har ett ansvar för fredstida krissituationer respektive extraordinära händelser i fredstid samt under höjd beredskap.

9.4 Sekretess hos offentliga organ som begär in data vid exceptionella behov

Utredningen bedömer att det inte är möjligt för utredningen att överblicka vilka bestämmelser till skydd för företagens uppgifter om drifts- och affärsförhållanden eller till skydd för det allmännas intresse som kan aktualiseras vid offentliga organs begäran av data. Pensionsmyndigheten anser dock att det hade varit önskvärt med schematiska överväganden över de bestämmelser som mest troligen kan bli

Datum: 2026-05-06
Dok.bet PID292693
Version 1.0
Dnr/Ref. VER 2026-74

tillämpliga utifrån några typscenarion, då flera av de sekretessbestämmelser som aktualiseras sannolikt bör vara desamma för flertalet myndigheter. Det saknas även överväganden om eventuella uppgiftssamlingar som kan uppstå till följd av begäran om data. Beroende på omfattningen och typen av uppgifter kan det tänkas att exempelvis försvarssekretess (15 kap. 2 § Offentlighets och sekretesslagen [2009:400], OSL) eller RSA-sekretess (18 kap. 13 § OSL) kan bli aktuell. Eventuell relation till och tillämpligheten av bestämmelser om sekretess för affärs- och driftsförhållanden så som 31 kap. 16 § OSL, 30 kap. 23 § OSL samt 38 kap. 6 § OSL belyses inte heller. Pensionsmyndigheten önskar därför att även dessa aspekter belyses i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Detta yttrande har beslutats av chefen för juridikavdelningen Eva Nilsson efter föredragning av juristen Stayesh Abdollahi Godenius. I den slutliga handläggningen har enhetschef Henrik Nordler deltagit.

Eva Nilsson

Stayesh Abdollahi Godenius